

Svalbard

In het rijk van de ijsberen

Na een harde, donkere winter maakt de middernachtzon stilaan weer haar opwachting. Van juni tot augustus schijnt zij onafgebroken over de besneeuwde kliffen van de Noorse Svalbardarchipel – ook wel bekend als Spitsbergen.

\\ De kleine, vertederende beertjes met hun mooie witte vacht verlaten voor het eerst het hol en trekken samen met hun mama op zoek naar voedsel. Geen twijfel mogelijk: deze zowat 3000 witte pluchen beesten zijn hier heer en meester. Toeristen kunnen niet genoeg krijgen van de poëtische taferelen en kippenvelmomenten in deze unieke, kwetsbare omgeving met een zo goed als ongerepte fauna en flora. Tegelijkertijd kunnen ze naar hartelust genieten van trektochten en watersporten.

Het licht lijkt uit een andere wereld te komen, de zonnestralen doorboren de wolken en strelen de ijsblauwe fronten van de kusten en fjorden waar beloega's en andere walvissen zwemmen. De combinatie van poolzon en het warme zeewater van de Golfstroom zorgt voor een spectaculair ijsschouwspel. Het klimaat is verbazingwekkend zacht voor deze regionen, met temperaturen die rond de 6°C schomme-

len. Om middernacht schijnt de zon zo fel dat sommige waaghalzen zich in T-shirt naar buiten begeven.

Zon en ijs

Het ijs kraakt, breekt, drijft, smelt, en neemt langzaam vreemde vormen aan. Ijsbergen storten met doffe dreunen in zee, waarbij er enorme hoeveelheden ijsschilfers loskomen en het water een schitterende kristalglans geven. Zeilers kunnen als bevoorrechte toeschouwers van dit Arctische schouwspel door de wateren van Svalbard navigeren en proberen - als het weer het toelaat - het noordelijkste punt of het eiland Ross, te >

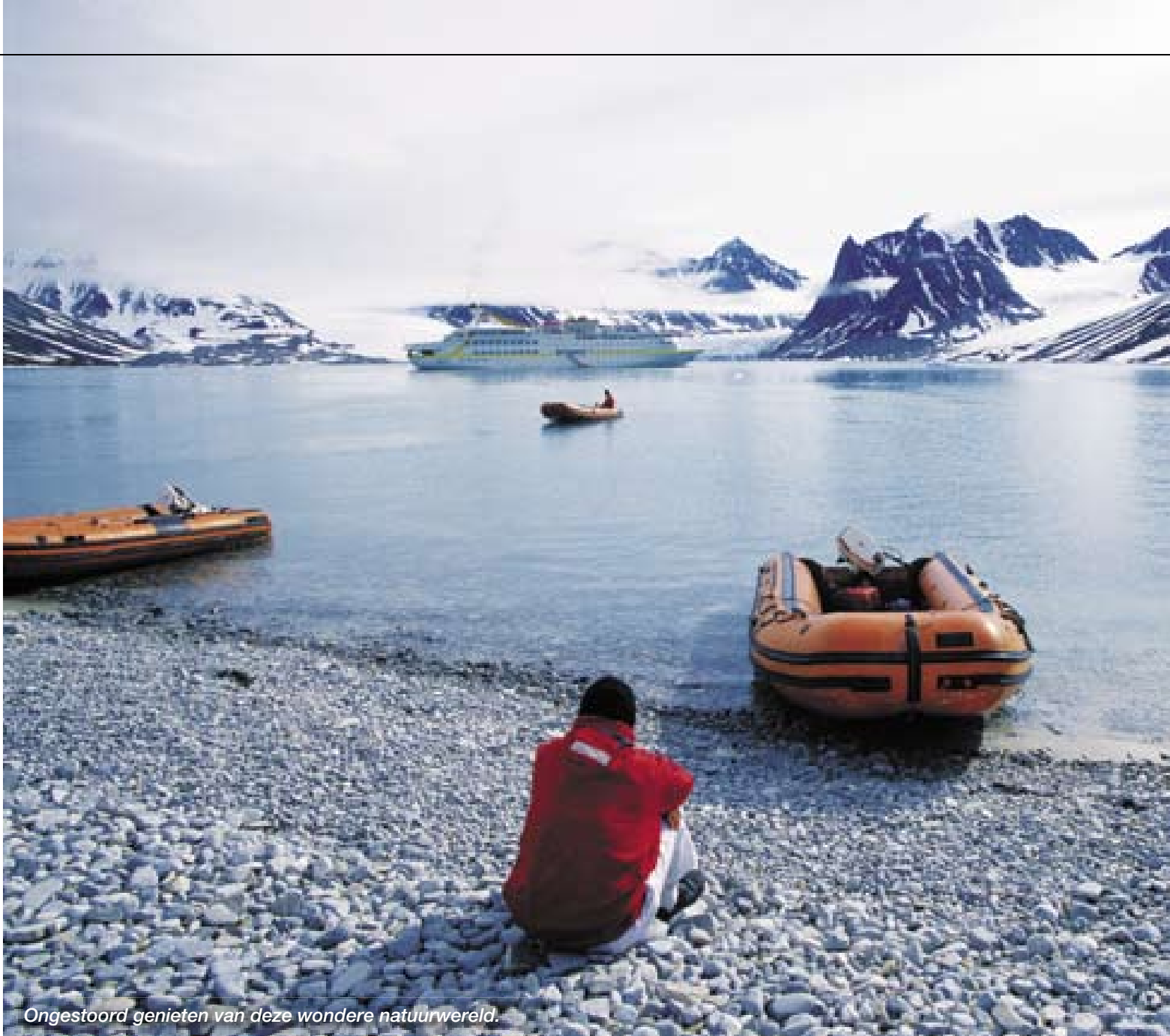

Spitsbergen
Longyearbyen

Zee van Groenland
Noordpooloceaan

Noorse zee
Norweegen
Oslo
Finland
Zweden

Getty images

Ongestoord genieten van deze wondere natuurwereld.

bereiken. Onderweg passeren ze langs het beschermde eiland Moffen, waar een groep walrussen zijn vaste stek heeft. Vervolgens zetten ze koers naar het zuidoosten (Edgeoya, Kong Karls Land), het geliefkoosde terrein van de ijsberen, wat duidelijk blijkt uit het grote aantal holen. Wie halt houdt in een tegen de wind beschuttende baai, kan ongestoord genieten van de wondere natuurwereld die zich hier ontvouwt. Zeehonden liggen schijnbaar uren aan een stuk wat te soezen op brokken ijs. Goed ingeduffelde kajakkers in waterdichte pakken slalommen stil en behoedzaam tussen de ijschotsen en proberen onopgemerkt

voorbij te glijden op zoek naar harmonie met de omgeving.

Krijsende vogels

In de ochtendmist, hoog boven de zee, genieten de nestbouwende vogels met

die bij hun ouders bedelen om gevoed te worden, dan weer zijn het grote zee-meeuwen, die de nesten overvliegen op zoek naar een prooi. Deze heiligdommen voor vogels worden bevolkt door talrijke soorten, zoals de drieteenmeeuwen die paraderen

op hun rotsen, of de schitterende papegaaiduikers met hun oranje bek, die met het hoofd vooruit de oceaan induiken...

Wie met zijn foto-toestel overweg kan, zal hier onvergetelijke beelden kunnen vastleggen. Wees niet verbaasd als ook een poolvos, nieuwsgierig naar de menselijke aanwezigheid, eens een kijkje komt nemen.

Het licht lijkt uit een andere wereld te komen, de zonnestralen strelen het blauwe ijs

duizenden tegelijk van hun vrijheid, zwendend langs de steile verticale kliffen met hun mosgroene kleur.

Toekijkende ornithologen raken in vervoering bij de dissonante melodieën. Soms horen ze jongen van dikbekzeekoeten

Corbis

Onwezenlijke wandelingen

Je kan ook wandelen langs stranden bezaaid met beenderen van walvissen en andere zeezoogdieren, om daarna de sponzige toendra te verkennen. Dieper in het binnenland kan je rendieren ontmoeten die temidden van een weelderige vegetatie lopen te grazen, of... misschien wel een ijsbeer.

De ijsbeer, die sinds 1973 over de hele archipel beschermd is, kan elk moment vanachter een ijsberg of een rots opduiken. Deze grote vleeseter schuimt alle hoeken van de kust af, slaapt graag op de vreemdste plekken en bezoekt tentenkampen wanneer iedereen slaapt... De stilte die in deze gebieden heerst, nodigt uit tot luisteren, observeren en genieten maar kan ook verraderlijk zijn! De Arctische magie is niet helemaal zonder gevaren... Daarom wordt altijd aanbevolen om buiten de steden rond te trekken onder begeleiding van een ervaren, gewapende gids. Elke plaatselijke tour operator stelt dat trouwens voor.

De laatste halte voor de Noordpool is Longyearbyen dat met zo'n 1.700 inwoners het voornaamste stadje van de eilanden is. Sinds de jaren '90 is dit het vertrekpunt voor talrijke toeristische activiteiten en wetenschappelijke en weerkundige expedities.

De lokale tour operators bieden een op-

Ijsberen

De Noorse ijsberen leven op de Svalbardarchipel. Daarvan vormt Spitsbergen, tussen 76° en 80° noorderbreedte, het grootste eiland. De ijsberen van Svalbard bezetten een gebied dat van west naar oost loopt, van Spitsbergen naar de Russische gebieden van Nova Zembla en Frans Jozefland. Deze beren maken deel uit van de populatie van de Barentssee, die zo'n drieduizend exemplaren telt. Ze zijn heer en meester over het gebied. De oostkust van de eilandengroep (Barentsoya, Kong Karls Land, Nordaustlandet) vormt een gebied met een hoge concentratie ijsberen, aangezien ze daar de ideale omstandigheden vinden voor hun holen: veel sneeuw en absolute rust.

Zodra de zomer begint, gaat het pakijns barsten en ijsbrokken vormen, waar zeehonden graag op uitrusten. De ijsbeer (*Ursus maritimus*) komt naderbij, zwemt tussen de ijsplaten door, en springt plots uit het water op om zijn geliefkoosde prooi dodelijk te treffen. Het is een echte biatlonkampioen, die jaarlijks enorme afstanden kan afleggen (tot 4.000 km). Ijsberen bewegen zich traag voort, met grote passen, tegen een snelheid van ongeveer 5 km/u. Deze zoelganger kan bij een spurt zelfs 40 km/u halen, maar nooit erg lang, wegens het risico op oververhitting van zijn lichaam. Het is een uitstekende zwemmer, met een indrukwekkend uithoudingsvermogen. Soms zwemt hij tot 100 km ver om zijn favoriete prooi te vangen: zeehonden. Een volwassen mannetje kan tot 700 kg wegen en 2,5 tot 3 meter hoog worden. Om in zijn energiebehoefte te voorzien doodt hij 50 tot 75 zeehonden per jaar. Een volwassen dier heeft een levensduur van 15 tot 25 jaar. Deze vleeseter heerst ontegensprekelijk over het pakijns. Sinds een paar tientallen jaren voert het Noors Polair Instituut (NPI) onderzoeksprogramma's over ijsberen, om meer te weten te komen over hun verplaatsingen, de effecten op hun organisme van zware metalen en andere pesticiden in de Arctische Oceaan, hun overlevingsreacties in het licht van de opwarming van de aarde, of zelfs de volledige verdwijning van het pakijns... Wat zal er van de ijsberen worden met alle bedreigingen die hen boven het hoofd hangen? We mogen niet vergeten dat een aantal volkeren uit het hoge noorden, zoals de Tsjoecktsjen en de Inuit, de ijsbeer beschouwen als een spirituele en sociale levensbron.

Meer lezen over ijsberen: 'Marine Mammals of Svalbard', Kit M. Kovacs, Ian Gjertz & Christian Lydersen, Norwegian Polar Institute, Grafisk Nord.

U kunt ook de prachtige DVD 'Het rijk van de ijsbeer' (Digipackversie, National Geographic) bekijken. \

Corbis

© Patrick Reader

Papegaaiduiker met oranje bek.

© Patrick Reader

Arctisch wolgras.

windende waaier aan activiteiten aan, > van gletsjerklimmen tot kajaktrips of rondvaarten in rubberboten. Opvallend is dat bij alle toeristische en sportieve activiteiten steeds het nodige respect voor de uitzonderlijke natuur en milieu voorop staat. Wie wil kan ook terugkeren in de tijd naar het stalinistische tijdperk dankzij een geleid bezoek aan de Russische mijnvestigingen van Barentsburg en Pyramiden, sinds 1999 uitzonderlijke

spooksteden.

Georganiseerde en iets luxueuzere cruises nemen je mee naar de mooiste gebieden in de archipel, zoals de Konings- en Magdalenabaai. Je gaat voor anker op een steenworp van de nederzettingen van walvisvaarders uit de 17^e eeuw zoals Smeeenburg, waar je met een rubberbootje tot vlak bij de overblijfselen uit die tijd kan raken. De rotsachtige hellingen van het noordelijke reliëf zijn bedekt met ongeveer 170 gecatalogeerde plantensoorten. De uitgestrekte velden met donsachtig arctisch wolgras dat in de wind staat te wuiven en de enorme hoeveelheden gele of paarse bloemen – onder andere steenbreek – bieden een prachtig uitzicht.

Voor trekkings of expedities op maat in de Arctische toendra is de toestemming nodig van de plaatselijke Noorse autoriteit, de «Syssemannen» (gouverneur) van Longyearbyen. Het behoud van deze schitterende en kwetsbare natuur is onmogelijk zonder een absoluut respect voor

de doorkruiste gebieden.

De uitzonderlijk ongerepte schoonheid van Svalbard ontdekken is een unieke ervaring. De rest van de wereld lijkt in het niets op te lossen. Kopzorgen en stress verdwijnen om plaats te ruimen voor nieuwe levensvreugde, enthousiasme en energie. Blijft nog maar één vraag: «Wanneer komen we terug?» \

Tekst \ Patrick Reader en Fabrice Pairiot.
Foto's \ Patrick Reader en Corbis

Praktisch

\ **Hoe ernaartoe?** Een vliegtuigticket Brussel/Oslo/Longyearbyen kost ongeveer 800 euro.

\ **Waar logeren?** Luxehotels en «guesthouses» zijn comfortabele opties. In «guesthouses» kost een tweepersoonskamer ongeveer 100 euro, ontbijt inbegrepen. Kamperen kan op de camping van Longyearbyen.

www.longyearbyen-camping.com

\ **Cruises:**

- *All Ways* is een van de Belgische specialisten in cruises rond Svalbard en Noorwegen. Bij hen kan je ook vliegtuigtickets naar Svalbard reserveren. In Brussel, tel.: 02 344 90 88. Victor Rousseaulaan 149, 1190 Brussel. In Antwerpen, tel.: 03 281 00 99. Luchthavengebouw B 32, 2100 Deurne. www.all-ways.be en info@all-ways.be.
- *Thika Travel België* organiseert ook cruises naar Svalbard. Tel.: 03 451 14 00. Pastoor van de Wouwerstraat 2, 2600 Berchem.

www.poolreizen.com

poolreizen.be@thikatravel.com.

\ **Uitrusting:** kleeft je zoals tijdens de winter in België. Vergeet geen laarzen, stapschoenen, regenkleedij, handschoenen, zonnebril, muts en zonnecrème, fototoestel...

\ **Meer inlichtingen:** Koninklijke Ambassade van Noorwegen, Archimedesstraat 17, 1000 Brussel. Tel.: 02 646 07 80. www.noorwegen.be

\ **Toerismebureau:** tel. 00 47/ 79 02 55 51. info@svabard.net - www.svalbard.net

\ **Website:** www.arctic05.org – Via expedities wil Arctic 05 zijn polaire observaties delen, het publiek meer informeren en bijleren over de pracht van de poolgebieden maar ook over de bedreigingen die er bestaan. Svalbard komt er bijzonder uitgebreid aan bod. Je kan prachtige foto's downloaden als schermachtergrond. Op het forum kan je genieten van levensechte poolavonturen. \